

Høringsinnspill

Til: Politidirektoratet

Dato: 25.11.2024

Fra: Politiets Dronetjeneste

Kopi til:

Saksbehandler: Jørgen Lunde Ronge

Versjon: 1.0

1. Bakgrunn

Nasjonale beredskapsressurser / Politiets Dronetjeneste sender med dette høringsinnspill om Samferdselsdepartementets høring om droner og ny luftmobilitet.

2. Spørsmål om regulering:

Riktig regulering av dronebruk er avgjørende for å sikre en samfunnstjenlig og bærekraftig utvikling. Samtidig må reguleringene legge til rette for høy innovasjonstakt og samfunnsnytte uten å skape unødvendige hindringer. Politiets Dronetjeneste ser behovet for en risikobasert tilnærming, der oppsiden av dronenes samfunnsnyttige bruk tillegges stor vekt. På verdensbasis er det, så vidt vi vet, ikke registrert dødsfall som følge av droneulykker, til tross for at dronebransjen har samlet flytimer på nivå med helikopterbransjen. Dette står i sterk kontrast til ulykkesstatistikken for tradisjonell bemannet luftfart og understreker at regulering bør bygge på et realistisk risikobilde. Dette må imidlertid ikke tas til inntekt for å være en hvilepute, men heller et argument om å sikre progresjon, med god sikkerhetstenkning.

Droner har allerede vist seg som et kostnadseffektivt verktøy i flere samfunnssektorer, inkludert politiarbeid. Det er derfor viktig at nye reguleringer ikke begrenser denne utviklingen gjennom unødvendig byråkrati eller høye kostnader. Regelverket må styrke effektiviteten og sikre at dronenes potensiale som samfunnsnyttig teknologi utnyttes fullt ut, samtidig som sikkerheten ivaretas. For å integrere droner trygt i luftrommet, bør det legges til rette for teknologiske løsninger som elektronisk synlighet og automatisert konfliktløsning. Det må tilrettelegges for at dronepiloter må kunne kommunisere effektivt med hverandre og bemannede luftfartøy, noe som er avgjørende for å håndtere økt bruk av droner i nasjonalt luftrom.

Luftrommet under 60 meter AGL (Above Ground Level) kan vurderes forbeholdt droner. Dette vil gi nødvendig operasjonsfrihet til å utføre avanserte oppdrag som inspeksjoner, søk og redning, overvåkning og logistikk, uten konflikt med bemannet luftfart. Et slikt tiltak kan bidra til å fremme både sikkerhet og innovasjon. Samtidig er fleksibilitet i regelverket avgjørende for å holde tritt med den raske teknologiske utviklingen. Det må unngås at rigid regulering hindrer implementering av nye teknologiske løsninger, som autonome droner og avanserte systemer for luftromshåndtering.

Vi stiller også spørsmål om Luftfartstilsynet bør ta en mer ledende og aktiv rolle i utviklingen av digitale tjenester knyttet til droneoperasjoner. Dagens modell, hvor Avinor

AS i utgangspunktet må ha et inntjeningsgrunnlag for å videreutvikle løsninger kan legge en demper på hvor raskt man kan utvikle sikkerhet- og effektivitetsfremmende løsninger. Visse digitale løsninger, som den forskriftsfestede¹ integrerte digitale luftfartspublikasjonen (iAIT) skal inneholde mange relevante flydata for både bemannede og ubemannede piloter. Den skal videre være et verktøy for myndighetsutøvelse for politiet og andre, ved at man kan bruke den til publisering av luftromsrestriksjoner. Slike grunnleggende infrastrukturløsninger bør vurderes gjøres statlig eid, og videreutviklet av den som sitter tettest på juridisk, operative og teknisk behov, herunder Luftfartstilsynet.

En balansert regulering som kombinerer et realistisk risikobilde, teknologisk integrasjon og tilpasning av luftrommet, vil være avgjørende for å skape en innovativ, fremtidsrettet og sikker dronesektor i Norge. Dette vil styrke samfunnsnyttene og samtidig opprettholde nødvendige sikkerhetsstandarder.

3. Hva er de mest lovende teknologiske innovasjonene innen droner og ny luftmobilitet?

Droneteknologi har muligheten til å øke kvaliteten og sikkerheten i flere av politiets oppgaver, og vi ser spesielt fire områder der denne teknologien kan skape betydelige forbedringer i norsk sammenheng: Drone as First Responder (DFR), innendørs droner, ikke-dødelige maktmidler montert på droner, og grense- og sjøovervåkning.

Drone as First Responder (DFR) er en teknologi som allerede implementeres i flere land med svært lovende resultater. Konseptet innebærer at droner automatisk flyr til åsteder og overfører sanntidsbilder til operasjonssentralen få minutter etter at en hendelse oppstår. For et land som Norge, med store geografiske avstander, kan en slik teknologi gi nødetatene, inkludert politiet, tilgang til kritisk informasjon på et tidlig stadium. Dette kan styrke responsen ved ulykker, krisesituasjoner og alvorlige straffbare handlinger, og bidra til raskere og mer informerte beslutninger.

Innendørs droner, små droner utstyrt med sensorer som kan navigere i trange og komplekse miljøer, representerer en annen lovende innovasjon. Slike droner kan forbedre sikkerheten i operasjoner med høy risiko, som ulykker eller væpnede oppdrag. De gir politiet muligheten til å få oversikt over farlige situasjoner uten å utsette tjenestepersoner eller andre for unødig risiko. Teknologien bidrar til økt sikkerhet for både politiet og de involverte partene i komplekse operasjoner.

Bruk av ikke-dødelige maktmidler montert på droner, er en annen utvikling med stort potensial. Disse dronene kan bidra til tryggere håndtering av krevende situasjoner ved å redusere behovet for fysisk konfrontasjon. Dette minimerer risikoen for skader for både politiet og de involverte, samtidig som det gir politiet et effektivt verktøy for situasjonskontroll. I en del tilfeller vil slik dronebruk gjøre at behov for å benytte maktmidler blir lavere fordi det ikke er egne ansatte som er under risiko for vold.

Til slutt kan droner spille en avgjørende rolle i grense- og sjøovervåkning. Med avanserte sensorer og kunstig intelligens for mønstergjenkjenning kan droner overvåke Norges

¹ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-10-23-2572/%C2%A76?utm_source=chatgpt.com#%C2%A76

kystlinje og landegrenser potensielt mer effektivt enn tradisjonelle metoder. Droner kan operere i områder som ellers ville kreve betydelige ressurser, og dermed øke både effektiviteten og ressursutnyttelsen i norsk grense- og sjøovervåkning.

4. Spørsmål 3 kunstig intelligens

Kunstig intelligens (KI) kan integreres i droner og ny luftmobilitet for å forbedre drift, personvern, sikkerhet og effektivitet. KI muliggjør avansert bilde- og mønstergjenkjenning, som kan forbedre droners evne til å identifisere personer under søk- og redningsoperasjoner, samt styrke grenseovervåkning. Dette kan øke effektiviteten og redusere responstiden i kritiske situasjoner.

Videre kan KI støtte operatører ved å analysere store datamengder raskt, noe som gir bedre situasjonsforståelse og beslutningsstøtte. Dette er spesielt nyttig i komplekse operasjoner hvor rask og nøyaktig informasjon er avgjørende.

Det er imidlertid viktig å understreke at politiet ønsker å beholde mennesket som en sentral del av sine operasjoner. Beslutninger og overordnet ansvar bør fortsatt ligge hos menneskelige operatører, med KI som et støttende verktøy. Dette sikrer at etiske vurderinger og situasjonsforståelse ivaretas, samtidig som man drar nytte av KI-teknologiens fordeler.

5. Spørsmål 4 Personvern

Bruk av droner gir politiet mange muligheter, men det reiser også viktige spørsmål knyttet til personvern og privatlivets fred. For å lykkes med innføring av ny teknologi er det avgjørende at dette skjer på en klok og gjennomtenkt måte, i tråd med befolkningens forventninger og akseptable føringer. Politiet ønsker å sikre en balanse der oppdragsytelsen blir best mulig til befolkningens beste, samtidig som personvernet ivaretas og utfordres minst mulig. Regulering bør samtidig være så teknologinøytralt som mulig.

En slik tilnærming krever blant annet en regulering som fremmer ansvarlig bruk av droner. Eksempelvis kan dette innebære at droner hovedsakelig brukes reaktivt i situasjoner der noe allerede har skjedd, som ved etterforskning eller søk- og redningsaksjoner, fremfor tilfeldig overvåkning av personer eller områder. Dette reduserer risikoen for at publikum opplever overvåkning som inngripende eller uforholdsmessig.

Videre er det avgjørende med en tydelig avgrensning av når og hvordan droner brukes. Politiet må unngå praksis som gir inntrykk av en "overvåkningsstat". Gjennom god kommunikasjon og dialog med befolkningen kan vi bygge forståelse for hvorfor droner er nødvendige i enkelte oppdrag, og hvilke prosedyrer som er på plass for å beskytte personvernet.

6. Spørsmål om samarbeid innen forvaltningsnivåer:

6.1. Sikre mer bruk av droner innen andre nødetater

Politiet har valgt en sentralisert modell for dronetjeneste der hvert politidistrikt opererer under én sentral operatørtillatelse. Denne modellen har gitt mer enhetlig bruk og høyere effektivitet på tvers av politiets operasjoner. Vi observerer at andre nødetater, særlig brannvesenet, har en mer fragmentert tilnærming. De kommunale brannvesenene i Norge kunne oppnådd betydelig verdi ved bruk av droner, eksempelvis løftedroner for utstyr, termiske kameraer under branner, og giftgasssensorer. Ressursbehovet for operatørtillatelser for avanserte operasjoner gjør imidlertid at brannvesenet ofte benytter private "operatørhotell", noe som kan utfordre kontroll og redusere operasjonell ytelse.

For å forbedre dette kunne man vurdert en sentral organisering, for eksempel et interkommunalt selskap eller en enhet underlagt DSB. Dette kunne ha bidratt til mer enhetlig bruk, bedre operasjonell kapasitet og høyere effekt i bruken av droner innen brann- og redningstjenester.

6.2. Opprettelse av luftromsrestriksjoner

Ved nødetatenes operasjoner øker behovet for luftromsrestriksjoner for å sikre arbeidsro og muliggjøre effektive operasjoner, som BVLOS-flyging eller høyere flyhøyder. Restriksjonsområder gir nødetatene større forutsigbarhet og kontroll, og hindrer uautorisert trafikk uten innsatsleders godkjenning.

I dag opprettes slike områder akutt med hjemmel i politiloven eller planlagt med hjemmel i luftfartsloven. Vi anbefaler en forenkling og strømlinjeforming av prosessene for å opprette luftromsrestriksjoner. Dette bør inkludere andre beredskapsaktører, som frivillige redningstjenester og brannvesenet, slik at de også kan dra nytte av effektiv regulering og bedre sikkerhet i sine operasjoner.

6.3. Luftkoordinering

Ved flere større beredskapshendelser de siste årene, som Gjerdrum-skredet, ekstremværet Hans og søket etter Torjus, har det blitt tydelig at det mangler kapasitet til å koordinere og styre luftressurser. Evalueringsrapporter etter disse hendelsene peker på at denne mangelen har begrenset effektiviteten i luftinnsatsen under søk og redningsoppdrag. Politiets Dronetjeneste deler denne vurderingen og ser et klart behov for å etablere en rolle for luftkoordinering blant beredskapsaktørene.

En mulig løsning kan være å etablere en utdanningsvei ved Politihøgskolen, kombinert med tilleggsutdanning for politiets dronepiloter. Dette vil kunne bidra til å bygge nødvendig kompetanse og sikre at luftinnsatsen styres effektivt under komplekse hendelser. En slik rolle vil også kunne styrke samarbeidet mellom nødetater og andre aktører i krevende beredskapsoperasjoner.

Med hilsen

Jørgen Lunde Ronge
Fagforvalter Drone

Hilde Hognestad Straumann
Seksjonsleder